

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Előfizetési díj: Egész évre 12 frt., félévre 6 frt., negyedévre 3 frt.

Előfizetések és hirdetési díjak helyben és vidékről a szerkesztőséghez küldendők be.

Helyben előfizethet: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalnál, Demjén L., Keresztény P. kereskedéseiben. Egyes szám ára 5 kr. o. é.

Szerkesztőség és kiadó-hivatal: belső-tordauca szögletén, Csapó S. kereskedésével szemben, I-ső emelet, feljárás a kaputól jobbra.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 6 kr. s egyszeri beiktatás után 30 kr. bélyegdíj.

Hirdetések felvételnek: Helyben: a szerkesztőségénél, a kiadó-hivatalban, Demjén László könyv- és Keresztény Pál papír-kereskedésében. Bécsben: Haenstein és Voglner (Neuer-Markt 11 sz.), Oppelk Alajosnál (Wollzeile 22. sz.), Rudol Mosse officiel. Zeitungs-Agent (Stadt, Seilerstätte 2), Süddeutsche Annoncen-Expedition Stuttgart. Nyitási sora 20 kr.

Előfizetési felhívás

„KOL. KÖZLÖNY“ 1873-iki évfolyamára.

N. t. olvasóink kívánatainak eleget teendő, lapunkat már 1872 szeptember 1. óta egész nagy iven adjuk ki mindennap. Szereztünk jeles munkatársakat az ország fővárosában, itt Kolozsvárt és a vidéken s így napról napra érdekesebbé igyekszünk tenni lapunk valamenynyi rovatait: főcikkeinket avatott tollú íróktól kapjuk, s a napi kérdéseket azonnal tárgyaljuk; gondoskodtunk szép tárczákról (már az év elején megkezdjük jeles tollú t. belmunkatársunk Komáromi Ferencz Bánffy Dénes című valóban érdekes történelmi korrajzát), eredeti táviratokról; ezután is legbővebb újdonsági rovatot adunk és semmi érdekes bel- és külügy nem kerül el figyelmünket. Tapasztaljuk az olvasó közönség pártolásának fokozatos gyarapodását, s így csak arra kérjük t. előfizetőinket, méltóztassanak megrendeléseiket lehető gyorsan megtenni.

Előfizetési díj: egész évre 12 ft o. é.
félévre 6 „ „ „
három óra 3 „ „ „

A „KOLOZSV. KÖZLÖNY“ szerkesztősége.

Erdélyi jogviszonyok.

Marosmentén, 1873. jan. 6.

Kötelessége a törvényhozásnak, hogy a nemzeti szellemhez, fenntartás és fenállhatási körülményekhez alkalmaztassa magát, mihelyt ez az országolás ösztöneivel nem ellenkezik; mert semmit sem viszünk jobban véghez, mint azt, a mit szabad akaratból, önfentartásunk veszélyeztetése, félelme nélkül kell teljesítenünk, és a mire természetes ösztönünk is hajlik.

Ösi szabadságukat társaságba állásért, s azért adák fel az emberek, hogy tulajdonuk a törvény és államkormány által védve legyen — mondja Montesquieu.

„A nemzetiségre alapított közértelmiség, mely mint már többször említém, és még százszor mondani szeretném — az önkénynek egyedül zabolázása, semmi által nem fejlődhetik ki oly hathatósan, mint midőn a lehetőleg nagyobb rész oly állapotba helyeztetik, melybe végzett munkája után, még olvasásra és gondolatsurlódásra is fenn marad egy kis ideje, s az élet legelső szükségai kipótlása után, egy kis tehetőség könyveket vásárolni, az idő és értelmiség józan lelkével előhaladni,“ stb. — így szólott Széchenyi.

I.

Hazám férfainak egy része az absolutistius pártfegyelem, úgy itt, valamint Pest-Budán, a másrészt a jogszerű felszólamlást is meg nem engedő hivatali alárendeltség, s meg a harmadik függetlenebb rész, a kettőzött lépésekkel reánk üzött és hozzánk ragadt pauperismus, s a hatalom factorai nyomása alatt tartatva, csalfa democrat elvektől olykor hátrál-tatva, pár éve már a közérdekeltség iránti apathiának nevezhető állapotra hagyta magát aláütesztetni. — Sohajtva bár eltűnjük a bajt és kárt okozó tényeket és rendelkezéseket, bizva mindent a honatyákra; pedig meggon-dolhatnók, hogy Wesselényi, Kemény Dénes

Bethlen János, Zeyk József, Jósika Sámuel, Dósa Elek, Bartha Károly, Apor József, Nagy József, s akárhány jeleseink és szakképzett honfiaink vagy sirba szálltak, vagy visszavonul-va családjuk körébe, munkálják ezek jobbbléte biztosítását.

Hanem Hannibal ante portas! Bármint ad isten, ha betörnék is kemény koponyám, meg-szakasztom a hallgatást.

Nem várom hazámat és körülményeit nem ismerő s nekünk semmi hasznunkra nem le-hető, valamint saját belföldi követeinktől is a siker koszorúza feszőllamlást, a mire oda kün okkal, ok nélkül ritkán méltatnak; mert kormányunk tekintélye ása-tik alá, egyesek elietése, ezáltal munká-jára, meg szakképzettséget merőben nélkü-löző rendelkezései által. Ezekből ered az, hogy úgy a mostani, valamint más lehető nemzeti kormányférfiaink ellen az elhidegülés indokolt magvai hintetnek el naponta, s az óránkénti vesztés pénzben, jövedelemben és fekvő va-gyonban legközelebből, az ezerszer sujtott nemzetiségünkhez tartozó birtokosoknál s meg a más néposztályoknál a jövőre is kioltják az oly mellőzhetetlen ragaszkodást kormányunk és törvényhozó testületünk iránt. Bár mely tetszetős színnel fessék is a bizonyos órákra elszédített közérzületet némely hivatali főn-kök, a közohajtásnak s ugymondva megbót-ráncózásnak teszek eleget, a midőn ezen al-kalommal a múlt évi május 6-án az erdélyi országgrészen a birtokrendezési ügyek körül követendő eljárás érdekében kiadott igazság-ügyminiszteri rendeletet veszem bírálat alá.

Mindenki előtt tudva van, hogy hazánk-ban 1848-ik év october 16-án kezdve egészen 1849-ik év augusztus hava végéig a birtokosok és a kinstár is, rablások és pusztításoknak voltak kitéve, egyeseknek mindenütt, a kine-stárnak, Zalathnán, Abrudbányán, Topánfal-ván, Offenbányán s más jószágai és bányafő-helyein leveleik, okmányaik és levéltárai el-raboltattak, szerte és darabokra szaggattattak, meg elégettettek.

Megmaradtak hazánkban épségbe, egyedül az országos levéltárak Kolozsvárt a m. kir. főkormányzók épületében, a kolozsmonostori convent és gyulafejevári káptalan felügyelete alattiak, meg a kinstárnak N.-Szebenben az ugynevezett Thesaurarius által századokon keresztül nagy gondnal összegyűjtött és alapí-tott nagybecsű levéltára.

Az erdélyi 1849-ig törvényes perlekedési eljárás folytán úgy a közigazgatási, valamint a szorosan polgári igazságkiszolgáltatási eljárás szerint, valamint a birtokos nemesség, úgy az ur-béresnek minden peres ügyei ezek irományai a királyi főkormányzók különböző osztályainak és a kinstári roppant birtokokat és jövedel-meket tárgyalók, szakismeret és bámulatra ragadó szakavatottsággal készítve és vezetve a Thesaurarius hasonlólag külön osztályai-hoz kerültek; mind kettőtől igen sokszor az eredeti okmányok és a másolatok és hatá-rozatok pedig századokon keresztül levél-tárba helyeztettek, s a fen érdekelt pusztítások után Erdély nemes és nem nemes minden-rendű birtokosainak egyedül mentő és bizo-nyító adatokkal bíró levéltárak csakis ezek, minden fekvő birtok és ezekkel összekötött jo-gokat tárgyaló pereket illetőleg.

Az 1849-ki események után, az osztrák kormányférfiak észlelték 1848-ki vetésük mag-vainak szomorú következményeit, és látva, hogy a birtok és azok járuléka feletti pere-keket, a már összezavart tulajdonjog feletti bal-

fogalmak mellett, tanukkal nem, hanem okmá-nyokkal s ezekkel is az urbéri ügyekben kü-lönösen, csak is, a hely színén hivatalos vizs-gálati — inquisitoris — eljárással lehet tör-vényeinknek és régi birtokviszonyainknak megfelelőleg bevégezni.

Miután azt is látták és tudták, hogy úgy a nemes, mint a nem nemes birtokosok, va-gyoni állásuknál fogva, kevés kivétellel, tud-hatnák a távoli levéltárokból és csak is az adatok másolatait, és ezeket is későre a tör-vényszékek munkálodhatása teljes fenaka-dását okozhatól, megszerezni, — ezenemze-tiségünk elenyésztesére, és a birtokos osz-tálynak végképeni elgyöngítésére czélzó tö-rekvésükről, tetteik után ismeretes bureaucra-ták és üldözőink, hatalmuk fénykorában 1854-ik év közepén Junius 21-én 151 szám alatt kiadott urbéri nyiltparancs 67. 70. és 72, meg az 1858 beli január 27-ki az urbéri törvényszéki eljárást szabályozó bel- és igaz-ságügyi rendelet 161. 164—165 és 167 §§-ba mellőzhetetlenül megrendelék, úgy a törvény-székeknek, valamint közigazgatási hatóságok-nak: miszerint az urbéri peres ügyekbe, kü-lönbőség nélkül a feleket kihallgatva, úgy az ezek által felemlített tanukat és bizonyítéko-kat, valamint az általuk szükségeseknek tartott, a peres tárgy természetét és használatá mi-kénti állását tisztázható adatokat, az országos és más levéltárokból hivatalosan meghozassák, a tanukat és szakérzőket kihallgassák és min-den megtalált bizonyítékokat az érdekeltekkel közöljenek. Az ily eljárással összeszerzett bi-zonyítékok, meg régi törvények és új rende-letek szemelött tartása mellett a tárgyalást úgy vezessék, a mint ezt egy hivatalból foly-tatott alapos vizsgálat igényli, e szavakba „so-wohl bei diesen Erhebungen — als in den späteren Verfahren — sind zwar im allge-meinen die über die mündliche Verhandlung streitiger Angelegenheiten geltenden Vor-schriften, jedoch so in Anwendung zu bringen wie es der Zweck einer von Amtswegen zu pflegenden Untersuchung mit sich bringt, — und der Richter ist dabei an keine andere Re-geln gebunden, als welche das Wesentliche einer einfachen, zweckmässigen und gründli-chen Untersuchung erfordert“ 165 §.

Ez ezen egyelőre nehézkesnek látszó, de az ország és nép körülményeihez alkalmazott rendelethez, a nem protectio és jutalmazás teremtetten bírák munkálódása, hazafias állam-férfiak vezetése és a bécsi legfőbb törvény-szék végellátása alatt rövid, alig 3 év eredmé-nyezett kétannyi tagosítást, közhely osztályt, erdők szabályozását és egyes pereknek ellátá-sát, mint 1861-en innen talán a mai napig ilyesek ellátva lettek.

Legujabb táviratok.

Bécs, jan. 8. Az olasz király egyik szárny-segége által levélben kívánt pápa ő szentségének boldog új évét, azon hozzáadással, engedje Isten, hogy ő szentsége még számos évekig jó egészsé-gben kormányozhassa a kath. a.-sz. egyházat. Apapa válaszában megköszönte a fűti figyelmet azon óhaj-tás kíséretében vajha a király még számos évekig ura-lkodhassék népe boldogítására, nagygyá tételére; sajátkezü levele végén áldást ad a királyra és Ita-liára.

Zágráb, jan. 8. A szélső unió-pártiak a Deák-körben Vonsina kirekesztését a klubból fogják kö-vetelni azért, mivel ő az unionista központi bizott-mánynak tulajdonítja a hírhedt promemoriák szer-kesztését. A „Národ“ visszatartja Vonsina gya-nusításait.

London, jan. 8. A „Daily News“ jelenti Gróf Schuwaloff, a szentpétervári titkos iroda har-madik osztályának főnöke ide érkezett, még pedig — mint hallatszik — valamely titkos küldetésben.

Bécs, jan. 8. A mai „Wiener Abendpost“ teljesen alaptalannak nyilatkoztatja a lapok azon híret, mintha Beust gr. vagy maga lemondani akarna, vagy a kormány szándékoznék őt vissza-hívni állomásáról.

Bécs, jan. 8. A hivalalnokok egyletének fo-lyóirata közli, hogy az egylet e fizetések szabályo-zásának kérdésében újabb lépéseket tett, és felho-za, hogy a kormányhoz és birodalmi képviselőhez előterjesztéseket intézend.

Páris, jan. 8. Jól értesült forrásból eredő londoni tudósítások szerint Napoleon egészségi helyzetében tetemes rosszabbodás állt be.

Szentpétervár, jan. 8. A trónörökös igen jól töltö az éjet; az érverés egészen szabályos és az erők gyarapodása észrevehető.

Strassburg, jan. 8. A főelnök közhihré te-szi, hogy a németeknek és francziáknak szabadsá-gukra van hagyva, a határokon utlevél nélkül lépni át, és az országokban utazhatnak, azonban azon egy feltétel mellett, hogy előfordulható eset-ben nevüket és nemzetiségüket igazolni köte-lesek.

Koppenhága, jan. 8. A hadügyminiszter a képviselőház elé terjeszté a hadseregi törvényt, mely évi 220,000 tallér több-szükségletet kíván a szá-razi hadsereg részére; 73000 tallért a tengeré-szetre, valamint erődítési munkálatokra és hajó-építésre 8 évre felosztandó 17 millió tallért. A hadügyminiszter kiemél, hogy az előterjesztés a béke és semlegesség politikájára van alapítva, me-lyet fenntartani szükséges is.

Miként neveljük gyermekeinket? II.

E szeretettel már a természet ajándékozott meg és alig képzelhető oly szülő, melynek kebelét a szeretet melegsége át ne hatná.

Ha mi oly gyorsan szabadulnánk ki a szülő és illetőleg dajka ápolása alól; — oly gyorsan érhetnők el független önállóságunkat, mint az ál-latok: én is egyike volnék azoknak, kik azt ál-lítják, hogy a szülői szeretet idővel fogyni képes.

Miután azonban élet- és természeti viszo-nyok folytán, a gyermek hosszas tehetetlen álla-potában úgy szólva rá van szorulva szülői gon-doskodás és gyámolítás igénybe vételére, ez idő alatt pedig a kölcsönös vonzalom és szeretet mind-inkább alkalmat nyer a megszilárdulásra: alig kép-zelhető szülő, ki e saját szorgalma, gondoskodása és nevelése alatt nagygyá nőtt magzatja boldogsá-gát enboldogságának ne tekintené; jobban mondv-a ki ne érezne teljértékben a szülői szeretet nyuj-totta ama fenséges érzelmeket, melyek csak a szülői kebel választják kizárólág lakhelyül.

E szülői szeretetnek kell azon rugónak lenni, mely a nevelés nagy és magasztos munkájának öszhangzatos óraművét rendes mozgásba hozza; mely a helyes alapelveken nyugvó és a követelt szükségletek és kívánalmaknak megfelelő nevelést hova tovább érvényre, s a tökélyesbülés fokára emelje.

Az édelgő és bálványozó szeretettel csak el-kényeztetjük gyermekeinket; miáltal alig érjük el a czélt, mit nekünk a teremő kötelessége ki-tűzött.

Legyen a szülői szeretet mérsékletes. Ez által többet alkotunk, mint féktelen érzélgéseinkkel és majmoló szeretetünkkel.

Távol van tőlem az a kívánat — pedig so-kan feltételül kötik ki elég helytelenül — hogy a szülő folyton gyermeke oldalánál legyen. Sőt talán épen a szellemi nevelés tekintetében jobb szeret-ném, ha a gyermek minél több változatosságot lelne fel környezetében. De feltételelesen kívánatos az, hogy a szülői szem mindenütt legyen jelen, — még a sötétben is lásson!

És e figyelem, a gyermek korával kell, hogy nagyobbodjék, szélesbüljön: mert hisz korosabb gyermekek már több alkalmat találnak a rosza-ra.

A gyermek természetszerűleg a családi kör-

ben forgolódik legjobban. A mit itt lát, hall, tapasztal, jól megjegyzi magának. A családi élet, erkölcsi jövőjének teremője, megalkotója!

Ennélfogva a gyermek könyvetét, azokat, kikkel érintkezésbe jő, kikkel társalog, meg kell válogatnunk; mert szíve még sokkal gyengébb, fogékonyabb, hogy sem mások rossz szokásait, hibáit és bűneit gyorsan magáévá ne tenni!

Sőt a gyermek szobára is, — mely lát-szólag még nem visz oly lényeges szerepet, — figyelmet kell fordítanunk. Valamint társai között, úgy itt is könnyen sülyedhet erkölcsileg. Hány dajka van, ki erkölcsben beszédeivel a bűn mérget magvait adja be a gyermeknek s szinte örvendő azon, ha a fejlődő értelmet bizonyos kétértelmű beszédével kíváncsivá tudja tenni!?

Meg kell gondolnunk, miként eme benyomások a gyermek természetét megmetyelvezik s ha azok nem is látszanak első tekintetre oly káros természetűeknek: a vetett mag ki fog kelni s a legkárosabb következményekben adandó jelt jelenléte.

Mihelyt a gyermek értelmi ereje fejlődésnek indul; érezni és gondoskodni kezd; szíve és lelke tápláló eledel után sóvárog, mely ugyszólva önálló lényegévé testesül benne; mihelyt esze a jót a rossztól megkülönböztetni tudja és természeti hajlamai a jellem fogalmát önállósítják: jobban kell enmagunkra, tetteinkre, szavainkra stb. ügyelni, mint a szárnyaink védelme alatt álló zsenge gyermekeinkre!

Értsük meg egymást!

Akárhány család van — elég sajnós — hol a mindennapi tévelyek, hibák és oktalanságok, elhibázott házvezetés stb. a gyermek szemeláttára fordulnak elő és ismétlődnek.

Pedig őrizkednünk kellene mindattól, miáltal tévfogalmakat, előítéleteket, jobban mondva rosszat csepegtethetnénk a gyermek gyenge kedélybe; mert ha a helyett, hogy oktatók a jóra, igazra, nemre és megismertető a vele az igazság valódi kuforrását, az őt környező hibák tömkelegébe vezetjük s a néző szerepét játszatjuk el vele: elrontjuk, leromboljuk balkezünkkel azt, mit jobbkezünk eddig nagy ügygyel-bajjal felépíteni képes volt.

Vannak gyengéink és hibáink, tévelyek és előítéleteink, melyeket vagy nem vesszünk észre magunkon, vagy jelentékteleneknek tartjuk azokat; pedig éppen ezek ama sziklák, melyeken még a különben helyes alapokon épített és alkalmazott nevelési rendszer mellett is hajótörést szenvedhetünk.

Attól, ki oktatni, tanítani és nevelni akar: megkövetelhetjük, hogy önmagának már oktatóra, utbaigazítóra ne legyen szüksége.

Igyekezünk a gyermekkel az önértékelés, becsület és szégyen helyes fogalmát megismertetni. Mert ezzel oly paizst adunk kezébe, melylyel magát az élet kísérletei és csábjai ellen védheti. A nemes és becsületérzéstől lelkesített: az elvetemültség és bűn hálóját az igazság és jog kardjával ártatlanná teszi. Irtózni fog a gyalázat lakától, hol csak bűnnel köthetne ismeretséget és barátságot...

Az igazi becsület és független jellem legyen a gyermek világító szövétnéke. E nélkül igazi erényességet, becsületességet nem képzelhetünk!

Adjuk meg a gyöngéd gyermeki szívnek a humánus kiképzés törhetlen alapját: a hitet s ama alapos öntudatot, hogy tetteit látja, felügyeli

TÁRCA.

Cuba szigete.

Uti emlékek.

III.

Havanna városa szomorú város, mint minden spanyol város; az csak az esti szellő első hízegéseire ébred fel. Nappal ólom hallgatás, bezárt vas-táblablak, álomba merült nép s időről időre egy néger nő nyikorgó hangja, ki papucsait az égető kövezeten vonszolva ezt kiáltja: La paouga! la paouga! Ő szélzuzott kókus diókból készült, eladni való cukros befőzöttet hordoz fején. Bámulatos mennyiségű befőzöttet fogyasztanak el a spanyol gyarmatokban; a dulceket ott úgy eszik, mint nálunk a levest. Este az erkélyek kivilágítatnak, mindenfelől zene hangzik; a csészák barázdálják be az utcákat, mint valamely európai fővárosban. Havannában sokkal több fényűzés, sokkal több hiuság, sokkal több idegen, sokkal több spanyol s különösen katona van, semhogy a költő ott otthonosnak érezhetné magát. 140 ezer lélekkel 30 ezer angol, franciát, dánt, hollandit, németet s éjszak-amerikaiit lehet összeszámítani, kik egészen pénzzel és kereskedéssel foglalkodván, a világ legprózaikusabb egyénei: 10,000 főnyi helyőrséget s a hivatalnokok miriádait, kik szintoly nagy bőségben találhatók, mint Olaszországban. Egyetlen lépést sem lehet tenni a nélkül, hogy ne találkoznánk ama tekintélyes szalaggal, mely pálcájok gombjairól csüng le, s a lakosság tiszteletét veszi igénybe; igen büszke tábornokokat, tábornokokat által környezve; a téreke kiragasztott, középkori irányú, friss keltű rendeleteket; nem számítva ide reggeli órákban a tábori indulót verő

valaki. Ez esetben a zsenge érzélem tudni fogja, mihez kapaszkodjék, miként haladjon a kitűzött ösvényen, hogy el ne essék és a bűn martalékává ne legyen. A a szív elemét, a lélek ékességét képezzé.

Ne alkossunk gyermekeinkben erkölcsi erzelőket, hanem vallásos, erkölcsös jellemeket; és biztosak lehetünk, hogy az utóbbiakkal felfegyverezettek sem a hiu önérték, sem félelem, sem más külsőség nem tereli le az erény ösvényéről.

Agyrém az, ha valaki állítja, hogy hit nélkül is képzelhetünk becsületet, önálló és független jellemeket. Csak azok mondhatják ezt, kiknek kebelét hit helyett a kétegy, bizalom helyett a gyanu és erényesség helyett a materializmus nyomasztó phantasiája uralja. E gondolat és állítás ép úgy nélkülözi az erkölcsi alapot, mint a bűnös tévleléseit, az öngyilkossággal egybeálló bűne, melylyel hibáit jóvá akarja tenni!

Sok tekintetben nagy a szüle részbeni felelőssége és nem is oly könnyű az utakat és módokat megtalálni, melyekkel az önérték, becsület és rendíthetetlen erkölcsök szűzes tisztaságát gyermekeinkbe oltathatjuk; de az okos, értelmes és gyermeke javát mindenkor szíven viselő szülő nem tudna-e magának — szövetkezve a hit hatalmas tanáival — tanácsot adni?!

A nevelés nagy munkáját akként kell fokozatosan alkalmazni, hogy a gyermek annak idején bizonyos fokig az önállóságot érje el; vagyis: hogy a szülői házban adassék már neki alkalom testi és szellemi erőinek, hajlamainak szabatos (de nem korlátlan) használatára.

Nem képzelhetek magamnak szánalomra méltóbb embert, mind ki dolgában idegenek segítségére szorul. Ki úgy szólva semmit sem képes önállóan, saját erejéből tenni. Az ily emberek a sors áldozatává lesznek előbb-utóbb; — mert legkisebb bajukban — önállóságuk hiánya miatt — mint vízbefut ember, a legközelebb álló segélybe kapaszkodnak s nem levén elegendő idejük, — de képességük sem, — a kínált tanács és segély természetét megvizsgálni: sok esetben a megsemmisülés örvényébe zuhannak; míg azután a nagy világ kacagása, gunya rájuk teszi a feledés szeme-felét! — A tapasztalat állításom mellett szó-lal fel!!

Neveljük gyermekeinkben az önbizalmat. Serkentsük az utjukba gördülő akadályok legyőzésére s szoktassuk őket mindenek előtt az önállóságra!

Csikváry Jákó.

Magyarország közgazdászata 1872-ben

III. Közlekedés.

Valamenyi közlekedési eszközeink közt ismét vasutak fejlődtek legnagyobb mérvben, pedig a törvényhozás távolról sem szentesíthette mindazon vasuti szerződéseket és vállalatokat, a melyek új vonalak alkotása céljából tervezettek.

Igy, hogy a leghatalmasabb javaslattal kezdjük, azon nagy vasuti szerződés, melyet a kormány még 1871. nov. 2-án az osztrák és a magyar hitelbankkal 350 mértföld vasút építése iránt kötött, s a mely a mult évben lett volna a törvényhozás elé terjesztendő, bizonyára azon kedvezőtlen bírálat folytán, melylyel e nagy horderejű terv a közvéleménynél találkozott, megsemmisített, s egy

dobosokat. 40 sornyi nemességi s méltósági czimek pompáznak a büszke kiáltványok élén.

Az életmód ott még tulzottabban drága, mint a többi Antillákban. Havannában gyorsan akarnak élni, gyorsan akarnak meggazdagodni s gyorsan eltávozni onnan, mivel a Vomito Negro és a sárgaláz többi változatosságai szintén gyorsan végzik munkájukat. A külföldi kézműves és kereskedő küztünk ismeretlen nyereseményekre és fizetésekre vágyanak. Emlékeznünk egy francia pástétom-árusra, ki 15 év előtt 14 erős piastert fizetett velünk egy pástétom héjáért. Még legújabbban is saját szakácsunk egy bolt tulajdonosává lévén, nem méltóztatott személyesen nyulni kezével a pástétomhoz egy arany nciáná, azaz 80 franknál kisebb ártért; egy órá 100 frankot kívánt tőlünk egy oly óra kijavításáért, mely soha sem járt; egy könyvkötő 5 Louisd'ort néhány hangjegyesomag bekötéséért. A fizetések ezen tulzottsága szintúgy, mint az ellenkező túlság ama gazdasági rendtelenség kórjele, mely a nemzetek utérének nagyon gyors verését idézi elő, s előbb-utóbb az erkölcsök rendtelenségét szüli.

Ha nem eszál emlékeztünk, 1778-ban történt, hogy IV. Károlynak egy rendelete megengedé Cuba szigetének az anyaország kikötőivel való kereskedést. Addig egyedül egy kiváltságos társulat vivé meg számára, önkényes és valóban meszeszerű áron. Spanyolország terményeit és gyártmányait. Egyébiránt a kézmesterek meg voltak tiltva a gyarmatosoknak, s ebben áll ama nagy hátramaradás oka, mely e tekintetben a gyarmatokban még ma is észrevehető. Azon régi szokás, miszerint minden tulzott áron fizetetik meg, az Antillákban a pénz értékét annyira csökkenté, hogy a piastert ott alig képviseli a francot. Porto-Ricóban tett első látogatásunk időszaká-

ujabb szerződést kötöttek, mely azonban még mindig nem terjesztetett elő.

Ezen szerződésen kívül több vasuti törvényjavaslat sem nyerte meg a törvényhozás szentesítését; mert a mult országgyűlés végén terjesztették elő, s akkor az ellenzék agyonbeszélő taktikája folytán leszorították a tárgyalás szőnyegéről. Ide soroljuk mindenekelőtt a kikinda-pancosvai vonal engedélyezése iránt készült törvényjavaslatot, mely 1872. vége felé újból lett ugyan a képviselőház elé terjesztve, de ezuttal is fegőben maradt; mert a pénzügyi bizottság utasította a kormányt, hogy az osztrák államvasutársulattal megállapított engedélyokmányt módosítsa akként, hogy a nevezett vonal számára ne köttessék ki specialis kamatbiztosíték, hanem az aránylag fölemelendő garancia a társulat összes vonalaira egyetemleg számíttassék.

Ugyancsak a szerződés phasisában van még azon vasuti egyezmény, melyet a bukaresti magyar-osztrák főconsul a romániai külügyrel a m. év szeptember 3-án a bukovinai és magyarországi illetőleg erdélyi vasutaknak a moldva és oláhországi vonalakkal történendő csatlakozás iránt kötött. Az egyezményt nap előtt ratificálta a bukaresti törvényhozás, és az ez iránybeli csatlakozások biztosítása minden esetre a mult év kedvező eredményei közé sorolandó.

Ellenben alig haladtak előre legkevesbet is azon tárgyalások, melyeket a külügyi képviselő a szerbiai csatlakozás iránt folytat. Itt valóban a byzanci politikával kell kezdenünk; a porta és Szerbia egyaránt megbízhatlan és ügyben. Szerbia Törökországot okolja, Törökország pedig Szerbiát vádolja; Oroszország politikai érdekeit veti latba; b. Hüsch és a déli vasutársulat egyik irányba, az osztr. államvasutársulat a másik irányba hozza a kérdést. Ma akként áll ezen ügy, hogy a belgrádi csatlakozás egyelőre fel van adva, a törökországi vonalak Bosznia keresztül Novinál csatlakozásnak, a mi eredményében nem kevesebb, minthogy a kelet forgalma hazántól végkép eltereltesék.

Teljesen fönakadtak továbbá azon tárgyalások, melyeket a kormány a déli vasutársulattal magyar vonalaink különválasztása s esetleg egy combinált nagy társulati csoportba lépése iránt megindított.

Törvények alkottattak és pedig még a mult országgyűlés alatt; a budapesti indóházakat összekötő vasut, a gömöri iparvasutak hálózatának kiépítésére, továbbá a miskolcz-diósgyőri és m.-sziget-szlatinai iparvasutak létesítése tárgyában. Ugyancsak tavaly, de már a jelen országgyűlés alatt megalkottattak a vágvölgyi, a győr-sopron-ebenfurti s a vojtek-bogsányi vasutakról szóló törvényezikkek. Ez utóbbi vasutak külön megemlítést érdemelnek azon tekintetből is, mert ezeknél szakítottunk először a kamatbiztosítéki rendszerrel; e társulatok ugyanis 30 évi adómentességet élveznek.

A folyamatban levő vasutépítés nagy haladást tett a mult évben. Az 1871-ik üzletév lejártával összesen 580.03 mértföld vasut volt a közforgalomnak átadva. Ezen vonalokból 1870-ben 21.06 %, a megelőző 25 év alatt 78.94 % adatott át a forgalomnak és 1871. végén a magyar korona területén 10.1 négyszeg mértföldre esett egy mértföld vasut, míg 1870-ben 12.9 négyszeg mértföldre esett egy.

A mult év folyamán a következő vonalak adtak át a forgalomnak.

január 7. az ujhely-mihályi vonal 211 mfd.
március 18. az abos-iglói 9. „

ban, a mi már 25 év előtt történt, 5 erős piastert fizettek egy ló megpatkolásáért. Másrésről a szokott élelmi czikkek, a hus, a hal és a gyümölcsök igen olcsók voltak. „Oh jaj! — mondá nekünk egy derék ember — a mayaguezi parton, — lássák önök, miként emelkedik mindenek az ára! Csak hat tengeri rákot vásárolhattam meg egy medián (6 sou).“ Néhány év óta a fényűzési czikkek, különösen Cubában, olcsobbakká lettek, a kiterjedtebb verseny következtében, de az első szükségű czikkek ára emelkedett, több okból, melyek közt a legfontosabb ama zavar, melyet a vidék földmívelési termelésben a felkelés, a kiontott vér, a végnélküli kegyetlenségek s ama nagy számú rab-szolgák felszabadítása idéztek elő, kiket a gyarmatosok hazafias felbuzdulásban, maguktól men-vén a végtörölés elé, áldozatul ajánlották fel a szabadságnak.

Egy szép kocsiut visz el néhány nap alatt Havannából Santiago de Cubába; azonban melyik mérnöki mű ért fel valaha a természet műveivel? s ki lenne elég barbár arra, hogy elsőbbséget ne adna az erdő ösvényeinek s egy andalusiai ló hátának? Midőn az ut kiszélesbül, az egyik fáról a másikra tekerőgőző folyondárok fejünk felett oly diadaliveket képeznek, minőket soha egyetlen építész sem talált fel. Nem egyedül a folyondárok tekerőgőztek az ut fáihoz, hanem nagy kigyók is párosával, megcsontított oszlopokat képeztek azokból, olyanformán, mint valami operai díszítményben. Azonban e kigyók nem igen mérgesek. A legveszélyesebbek Panamában, Martiniqueban, s mint mondják, Guadeloupeban is laknak. Csak kevés trigonocephal van Havannában; Porto-Ricóban egyáltalában nincsenek olyanok, azonban az ártalmatlan kigyófajok ott bőséggel vannak.

A fák közt keresztülzavargó s az ösvényekre

május 6. a tövis-medgyesi	7.37 mfd
junius 16. a szathmár-bustyaházi	10.43 „
julius 12. a medgyes-erzsébetfalvi	2.57 „
julius 18. az erzsébetfalva segés-vári	2.82 „
augusztus 9. a székesfehérvár-vesz-prémi	5.95 „
augusztus 12. a zolyom-rutkai	12.6 „
augusztus 14. a zákány-dombovári	13.20 „
augusztus 25. a s.-a.-ujhely-csapai	5.55 „
augusztus 25. a csap-ungvári	2.87 „
szept. 1. a szombathely-gyanafavi	8.30 „
oct. 11. a kiskapus-n.-szebeni	5.89 „
oct. 24. a csap-királyházi	11.05 „
nov. 3. a veszprém-kiscelli	10.33 „
nov. 13. a füzesabony-egri	2.18 „
nov. 20. a nyíregyháza-kisvárdai	5.57 „
decz. 4. a bustyaháza-szigeti	4.59 „
decz. 4. a bátyu-munkácsi	3.5 „

A mult év folyamán e szerint 125.63 mértfölddel szaporodott a vonalak hossza, s így az összes hálózat 705.66 mfd-ot tesz; a növekedés 17.7 %-os; a magyar korona területének már most minden 8.4 négyszeg mértföldre esik egy mértföld vasutvonal. A haladás e szerint az előző évekhez képest nagyon tetemes.

A forgalom nagyságáról csak november végéig terjedő adatokkal rendelkezhetünk e percben s így előre csak néhány jellemző adatra fogunk szorítkozni. A forgalom, dacára a csekély kivételnek, tetemesen növekedett oly vonalakon is, a melyeknek hossza változatlanul megmaradt a mult évben. Így az erdélyi vasut bevétele (mindig csak 11 hónapot érve) 27, a pécsi-barcsi 18 %-kal szaporodott az 1871-ki bevételekhez képest. Azon vonalak közt, melyeknek hossza megnagyobbodott, a kassa-oderbergi 148, az arad-temesvári 98, a keleti 67, az alföld-fiumei 31, a magyar állami vasutak 30 %-kal nagyobb bevételt mutatnak föl az előző év ugyanazon 11 hónapjával szemben. Sokat mondó egyébiránt azon adat is, hogy az osztrák állami vasut 13, a tiszai 3, a déli pedig 2 %-kal kevesebbet vett be, mint 1871-ben.

Ezen társulatok érzik ugyanis leginkább a magyar állami vasutak északi vonalának, különösen a rutkai csatlakozás létrejötté után, hatalmas versenyt. A magyar állami vasutak igazgatóságának sikerült több északnémet vasutársulattal Stettin és Hamburgig egyenes árszabályt megállapítani, mi exportunkra nézve igen üdvös hatást gyakorol. Továbbá állami vasutunk igen rationalis tarifa-politikát követ, a melyet egyebek közt azzal is tanúsít, hogy csak e napokban nyitván meg a kőbányai sertésállásokhoz vezető szárnyat, a sertésexport érdekében azon árszabást állapítja meg, hogy tekintet nélkül a szállítmány nemére, értékére és súlyára, egyedül a vont kocii térfogata szerint fizetendő a szállítási bér. Egyébiránt a fentjelzett aránylag kedvező bevételek dacára az újabb vasutak legnagyobb része tetemes mérvben fogja az állami kamatbiztosítékok igénybe venni.

Az új hitelműveletre szorult vasutársulatok közt első helyen a zilált viszonyu keleti vasutat kell említenünk. E társulat helyzete végre is csak a törvényhozás gyökeres intézkedései által lesz orvosolható.

Ugyancsak a mult év alkotásai közé tartozik az új év első napján Bécsben és Pesten életbelépő vasuti clearinghouse. A vasutársulatok ugyanis, a bankházak hasonló elszámolása módjára, nem egymás közt fogják többé a kölcsönös követelé-

kiterjedő világhosság folytán leszállott az ágakról vagy kijött a harasztokból Évának ezen utálatos társa, melyet ügyesen kikerült lovaink lába, mivel az állat mindig kimélni tudja az állatot, s azt csupán azért öli meg, hogy abból táplálkozzék. Santiago de Cuba még szomorúbb, mint Havanna; de legalább megőrzi egész valódi jellemét. Megvan itt a régi főváros, a régi építészeti a régi oreolok, a régi erkölcsök. Hasonlóképp a régi spanyol lélek él még Velasquez utódaiban; azok ezt jelenleg nagyon bebizonyítják. Santiagoból indult ki azon élénk fölkelés, mely a szigetnek egész keleti részére kiterjed, ha az a manzanillói hegyekben vevé főhadiszállását, Santiagoból meríti legfontosabb segélyét.

Az Egyesült-Államok támogatják a cubai fölkelést, de nem — mint hiszik — azon óhajással, hogy annak uraivá tegyék magukat. Arra, hogy az Unióba beléphessenek, a havannaiaknak szint-ugy nincs kilátásuk, bármit gondoljanak is erről, mint St. Domingónak. Ime a domingói köztársaság már számos évek óta ajánlkozik, az Egyesült-Államok számára, a samanaí öböl, a világon levő legszebb katonai és kereskedelmi állás csábjaival, s ez utóbbiak mégis vonakodnak eme fényes szerzemény birtokbavételétől, nem mintha nagyon fél-nének az európai tengeri hatalmak ellenzésétől, hanem mivel, igen helyesen, inkább vágnak a még el nem foglalt, vagy a százsz faj által már benépesített területek felé terjeszkedni, mint oly spanyol néplajokat connectálni magukhoz, melyeknek politikai vérmérséklete az övékkel nem fér össze. Azokat pedig urak és elnyomók gyanánt birtokolni, jelenleg már kissé drága, s oly fényűzés, melyet a nagy és böcs nemzetek nem engednek meg többé maguknak.

seket elszámolni, hanem beküldik naponként az egyik fővárosba a teher, a másikba a személyszállítás körül fölmerülő kölcsönös számlákat s a kiegyenlítés a központban fog valamennyi társulat közt eszközölni.

A hajózás mult évi történetéből nem regisztrálhatunk ennyi öröndes tény. A folyamat szabályozása, eltekintve a fővárosi Dunarésztől, alig haladt észrevehető mérvben.

A vaskapu szabályozása nem emelkedett túl a tervezgetés stadiumán. A szabadalmazott dunai gőzhajózási társulat tartozásának refundálójá nem kerülhetett a mult országgyűlés vége elé a képviselőház plenuma elé; az ujonnan választott országgyűlés elé pedig még nem terjesztette elő a kormány az e tárgy iránti törvényjavaslatot.

Hasonlóképp a törvényhozás elintézésére vár a m. egyesült gőzhajózási társulat azon kérése, hogy vagy 8 millió részvénytőkéje után 5%-os állami biztosítékot, vagy egy 2 millió frtnyi és 25 év alatt törlesztendő kölcsönt nyerhessen.

Az első dunai gőzhajózási társulat két helyi lánczot rakott le a Duna medrébe és kedvező kísérleteket tett a lánczhajózással. Örömmel regisztráljuk a haladást, mennyivel inkább, mert nem kétkedünk, hogy a hajózás emez előnyéből a többi társulat ki nem fog zártni.

A fiumei révpart kiépítésével tervszerűleg haladt előre s remélhető, hogy a munkálatok nagy részt be lesznek fejezve, mire a Fiuméba vezető magyar vasutvonal megnyílik.

A magyar-osztrák Lloyd társulattal a tengeri posta ellátása iránt kötött szerződés megnyerte a törvényhozás helybenhagyását. E szerződésben, egyéb előnyöket nem említve, a magyar tengerpart méltányos kívánságai legnagyobb részt kielégítést nyertek, sőt a kormánynak sikerült a szerződés szentesítése után is néhány oly járót kieszakozni, melyek tengerpartunk érdekében még kívánatosoknak látszottak.

A közutak hossza 17⁵/₈ mérfölddel volt Magyarországon a mult évben a költségvetés szerint megnagyobbítandó; azon kívül az államutak közbenső szakaszai 6⁷/₈ mérfölddel hosszabbítottak meg. A horvát-szlavonországi közutak hossza nem nagyobbodott a mult évben. Általában véve a közutak aránylag a legmostohább állapotban szilárdnak valamennyi közlekedési ágaink között. E hátramaradás legfőbb oka a tervek hiánya, mely az összes uthalálzatot megállapítaná, a költségek fedezését szabályozná.

Közlekedésünk főképp ezen egy ágban nem fejlődött a szükséges mérvben; de e részt legalább egy biztos reményt viszünk át az új évbe s ez a közlekedési miniszternek azon ígérete, hogy a közmunka, ugy az uthalálzat tárgyában előterjeszthetvén immár javaslatát, az törvényre is fog emelkedni. Ez által meg lesz adva a mód a körutak hálózatának fokozatos kiegészítésére, s ha a vasuti nagy erek össze lesznek fűzve e tápláló szálakkal, akkor biztos a kilátás, hogy a nagy közlekedési eszközök mindinkább felszabadulnak az állami kamatbiztosítás gyámola alól.

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, jan. 10-én.

— **T. olvasóinkkal tudatjuk, hogy a január 7-ke után beérkező előfizetőknek csak jan. 15-től kezdve szolgálhatunk lappal elfogyván a fölös példányok; a szerfelett érdekes „Bánffy Dénes” korrajzot, majd csak akkor folytatjuk, hogy mindenki megkaphassa e vonzó olvasmányt.**

— **Figyelmeztetés. T. polgártársainkkal sietünk tudatni, hogy lapunk november 1-e óta legjutányosabban árban vesz fel bármily alakban hirdetések; s ha kívántatik, a fogalmazásról is gondoskodik a „Kolozsvári Közlöny” kiadó-hivatala.**

— **A felosztott magyar határ-örvidéki ezredek polgárosítására vonatkozó törvényjavaslat megnyerte ő felsége előleges helybenhagyását, és az országgyűlés egybeülte után azonnal elő fog terjesztetni. A már november hóban polgárosított ezredek tudvalevőleg a következők: a német bánági, az illír bánági, a pétervárad és a titeli zászlóalj. A polgárosítás végrehajtása után megalakultak a rendező bizottságok, hogy a valóítás részleteiről tüzetes tervet dolgozzanak ki. Ezek alapján kezdé meg a kormány a tárgyalásokat s most az ide vonatkozó összes munkálatok be vannak fejezve.**

— **A delegációk legközelebbi ülészakára már tétetnek előkészületek; nevezetesen megkezdtek illető helyen az 1874-ki előirányzat, az 1872-ki kezelési és 1871-ki zár s pótkelzési számadás összeállítását.**

— **A magyar kormány tagjainak Bécsben léte leginkább a keleti vasut ügyének rendezésére vonatkozik; az alkudozások még nem ve-**

zettek czélhoz, valószínűleg legközelebb Pesten fognak folytattni.

— **A február 3-án tartandó jogászbál rendező bizottsága gróf Bánffy Béláné ő nagyságát nyerte meg bálanyának.**

— **A farsang álarozos bállal kezdődik.** A nőgyelet álarozos bálja nyitja meg a farsangot nálunk, melyet a nemes czél mindig a legsikerültebb bálók egyikévé avat fel; utánna első a szintén nemesczélú „egyetemi bál”, melylyel a táncosbálók sorozata nyílik meg. Valószínűleg ez egyetemi bál lesz koronája az összes báloknak. Kolozsvár szépe már is alig várják e ritka élvezettel kecsesgető táncmulatságot s nagy készülődésben vannak. — A rendező bizottság, mint halljuk, kiváló szorgalommal fáradozik bizonyos meglepetések előkészítésén.

— **Brenner Jeni,** a kedvelt énekesnő, még egy hangversenyt ad a színházban. Az érdekes műsorozat legsikerültebb részlete kétségtelenül „Luczia” örülési jelenete lesz.

— **Schopf és Laffer** cég alatt belmonostor utczában csinos fűszerkereskedés nyílt meg, hol a vásárló közönség kiszolgálására fölötté nagy gond van fordítva.

— **Kolozsmegye bizottságának f. hó 10-re egybehívott rendki. közgyűlésének egyetlen tárgyat a belügyminiszternek leírta képezendi, melyben az 1873. költségvetés átvizsgálására, illetőleg leszállítására hívja fel a megye közönségét.**

— **A „Grand Pannonia”-ban** tegnap, az ott előadásokat tartó S. Neumann társulat komikus tagja, Hofer Henrich javára rendkívüli előadás folyt le, mely lotto-húzással volt egybekötve.

— **A helyben állomásozó katonaság f. hó 9-én** gyakorlati menetet tartott Szász-Fenes és Szász-Lóna irányában.

— **Hidutezában** a Sigmund Elek-féle kenyér és egyéb süteményáruló helyiségben, mint Czeizberger J. tudatja a n. é. közönséggel, ismét kapható 34 kros kenyér, mely régebben oly nagy kelendőségnek örvendett.

— **Katonazene** hangjainál mulattak tegnap a Nemzeti szálloda vendégei; egyszer változtatásul az örökös cigányzene dallamai mellett ez is megjárja.

— **Gizella főhercegnő nászát** Budán ünnepeklő ő felsége a királyné óhaja volt. Azonban Lipót herceg és a fenséges menyasszony azt kívánták, hogy a menyegzőt Bécsben üljék meg, mibe utólagosan a királyné is beleegyezett.

— **Földingás.** Mint a „Mármaros” írja, decz 26-án d. u. 2 óra és 40 perczkor heves földingás volt Dolhán s környékén. A grófi kastély négy láb széles falai megrepedtek, és több kémény bedől.

— **A kiállítási düh** annyira elharapodzott, hogy már a prágai szakácsok is a napokban tartott gyűlésükön egy febr. 7—8-án tartandó hided- s meleg étel kiállítás rendezését határozták el.

— **Előfizetési felhívás** a Keresztény Magvető VIII-ik kötetére. A Keresztény Magvető, az 1873-ik év folytatában is megjelenik. Ha valamely vállalat becsét az előfizetők száma határozná meg; ugy az egyházi folyóiratok kevés értékkel bírnának; mert ezeknek legkevesebb olvasója van. Előfizetőink nagy számára mi sem hivatkozhatunk; de midőn örömmel tapasztaljuk, hogy folyóiratunk iránt annak megindítása óta a részvét még eddig fokozódott, azt hisszük, hogy a következő kötettel sem fogjuk csak a könyvek számát szaporítani, hanem valódi szükségét pótolunk. Ez a meggyőződés indít arra is, hogy folyóiratunkat jövőre fizetként egy-egy ivvel megnagyobbítsuk; mihet képest a Keresztény Magvető VIII-ik kötete az eddigi módon 4 fizetben jelenik meg ugyan; de fizetként 6 ívet s így az egész kötet legalább 24 ívet fog tartalmazni; melyhez a jelen év elején elhunyt N. a j t a i K o v á c s István arcképe járuland, kinek nagybecsű autobiographiája szintén e kötetben fog megjelenni. A jutalom e kötetből sem fog elmaradni. Előfizetőinknek Channing E. V. válogatott műveinek IV-ik kötetével kedveskedünk. Miután azonban folyóiratunk megnagyobbításával költségeink is szaporodnak, az eddigi előfizetést 40 krral megneveljük. És így lesz az előfizetés a Keresztény Magvető VIII-ik kötetére a jutalomkönyvvel együtt 2 frt o. é., mit a szerkesztők egyikéhez (Ferencz József b. magyarutca 321. sz.) Február hó végéig beküldeni tisztelettel kérünk. Gyűjtőknek 10 előfizető után egy tiszteletpótdány jár. Pártolónk, kiknek áldozatkészsége legerősebb biztosítéka vállalatunknak, reméljük, e kötetből sem vonják meg támogatásukat s az ígért 4 frt o. é. szintén mielőbb befizetni sziveskednek. Végül új előfizetőinket még egy különös kedvezményben kívánjuk részesíteni. Mivel a Channing műveit maradó becsüknél fogva nagyobb számú példányban nyomattuk, készek vagyunk új előfizetőinknek a már megjelent három kötetet csak félárban, kötetenként 60 krran és az elszállítási 10 krran, együtt 2 frt 10 krran megküldeni. A kik e kedvezményben részesülni kívánnak, sziveskedjenek ez iránti óhajtatukat az előfizetés beküldésével kijelenteni, illetőleg 2 frt helyett 4 frt 10 krt o. é. küldeni. Kolozsvárt, december 31-kén 1872.

Ferencz József és Kovácsi Antal, szerkesztők.

— **A Ferencz József és Kovácsi Antal** által szerkesztett „Keresztény magvető” VII. kötetének negyedik füzeté, „Mikó Lőrincz arcképével” megjelent. Érdekes és változatos tartalma a következő: Legyetek proféták. Lelkészatási beszéd, Kriza Jánostól. — Mikó Lőrincz életrajza. Kovácsi Antaltól. — Egyházhatalóságaink újrászervezésére tett javaslat. Pap Mozeztől. — Mi az unitarizmus: positívum-e vagy negatívum? Simén Domokostól. — Uri szentvaecorai beszéd. Cségezi Lászlótól. — Egyházi mozgalmak. Chr.-tól — Különfélék.

— **A „Hotel National”** czimű vendéglőbe egy 42 éves törpe ember érkezett, magassága 3 lábál nem több. A bámolni akarók kevés díj mellett részesülhetnek a szerencsében őt láthatni.

— **A tornászat tanulását** a helybeli rom. kath. főgymnasium ifjai tegnap kezdték meg d. u. 5 órától kezdve egész 6-ig. Jelen volt Várady Mórtiz igazgató is, ki buzdító szavakat intézett az ifjusághoz.

— **Kiástatások Aquilejában.** A régi Aquileja helyén ujabbán nagyobb mérvű ásatásokat kezdték meg, melyek már eddig is meglehetősen sikerre vezettek. Pontosán ki van kutatva a csatornák és két falvonál fekvése, s utóbbiak arról tanuszkodnak, mily nagy mesterek voltak a rómaiak erődítési művekben.

— **Orkán.** Mult vasárnap orkányszerű vihar dühöngött New-York környékén, mely nagy károkat tett. Az erre beállott sűrű köd a hajóközlekedést megszakította.

— **Helyes tanács.** Valamelyik amerikai lap előfizetője tanácsot kért a szerkesztőtől, hogy miképpen szokassa le leányát a fiatal gentlemen-ek iránti hajlamáról; erre a „szerk. postá”-ban következő választ nyert: „Három mód van ennek előzésére: ha lehuzatja ön leánya bőrét; másodsor, ha a kutba dobja, s tiz szekér követ rakat rá; végre harmadszor, ha nehezéket köt lábára s lyukas csolnakban a tengerre bocsátja.”

— **Vasuti szerencsétlenség** történt közelebről Georgiában; hét egyén meghalt, 15 nehezen megsebesült, Patti énekesnő is a vonaton volt, de sértetlenül menekült a veszedelemből.

— **Hihetetlen.** de mégis igaz. Az „Anglo Brazilian Times” írja, hogy Rio Janeiro környékén él egy 178 (százhetvennyolcz) éves férfi. ki 1694. május 20-án született, ép, egészséges most is, csak merevségről panaszodik térdhajlásában. Hat nővel, 42 gyermeket nemzett, van ezek után 123 unokája, 86 dédunokája, 23 déd-dédunokája. (Az „Anglo Bras. Times” e csaknem hihetetlen közleményét a braziliai követség igazolja.)

— **Az é-amerikai egyesült államokból** a kiállítandó tárgyat két hajó hozza Triestbe a bécsi világkiállításra. A kormány e czélra 300,000 dollárt szán dekszik megszavazni, melyből részben az építkezési költségek is fedeztetnek.

— **A táviró valódi reporter.** Liwington. feltalálója, Stanley, véletlenül Párizsban volt, midőn 1867-ben az orosz czárra lőttek. Természetesen azonnal a táviróhivatalhoz rohant, hogy a fontos eseményről tudósítsa a „New-York Herald”-ot, azonban hogy ugyanaz nap más amerikai hírlap a merényletről hirt ne adhasson, őt óra hosszat szakadatlanul táviratozott. Midőn már tökéletesen kifogyott a tárgyból, kirántotta zsebéből bibliját s még hozzá diktálta a monsturr távirathoz Dávid három zsoltárt. E reporteri mesterfogás néhány ezer dollárba került.

— **Gazdag örökség.** A „Corriere di Bari” írja, hogy egy olasz szolgálatban levő katona közelebb a belügyminisztérium azon tudósítást kapta, hogy nagybátyja, ki Limában lakott, meghalt; és öccsének csak 19 millió dollárnyi összegecskét hagyott hátra; az eddigi közönséges katona természetesen most fényes szerepet játszik.

— **A zürichi egyetemen** most 110 nótanuló van, kik közül 81 az orvostant, 1 a jogot és 28 a bölcészetet hallgatja.

— **A jégzajlat** f. hó első napjaiban az Ohio és Mississippi folyamok partjain roppant pusztításokat tett.

— **Grillparzernek** Bécsben emlékszóbot állítanak, s egy új utszát is nevérol neveznek el.

— **A „két fejű csalóganý”** Bécsben jan. 4-én lépett utójára fel a józsefvárosi színházban, ha Pestet megjárta, Berlinbe a Viktoria-színházhoz megy vendégzerepelni.

— **Originalis házassági ajánlat.** Decz. 31-én a játékbank bezárása napján a wiesbadeni „Tagblatt”-ban következő házassági ajánlat jelent meg: „Egy 24 éves, szép külsejű, egészséges, nemes születésű fiatal férfi, ki vagyonát a játékbank terméiben elkátyázta, nőülni kíván. Olyan hölgyektől, kik legalább 20,000 tallérnyi vagyonnal bírnak, ajánlatok elfogadtatnak” — stb. Ez is tarthat igényt az eredetiségre.

— **Pozsonyban** „pompa nélküli temetkezési egyet” alakult, melynek célja a mostani pazar, csaknem neveltség temetések helyett, egyszerű, fény nélkülieket szokásba hozni.

— **Talált mamuth-csontok.** Nemrég a Harz-hegység egyik völgyében, mintegy öt lábnyi

mélységben, agyag-márga rétegben több munkás mamuth-csontvázat talált, melyek hossza körülbelül 15 láb, magassága 9 láb; találtak különösen négy ép fogat, mindenike 7-7 fontos.

— **A szorgalmas** Rosen Gyula német vigjáték író jelenleg egyszerre négy vigjátékon dolgozik.

— **Jámor részvényhamisító.** Egy olyan egyén áll jelenleg a londoni törvényszék előtt, ki 220 darab 100—100 font str. értékű részvényt hamisított s eladott.

Nemzeti színház.

— **Brenner Jenny k. a.** hangversenye a nemzeti színházban bérletszűnetben szerdán este középszámu közönség előtt tartatott meg, a felső páholyok nagybárra, a középpáholyok felében üresek voltak; a zártszékek is csak így-amúgy megteltek. A hangversenyt egy semmiségnek előadatása „A kompanisták” czimmel Labuche et Cp.-tól előzte meg; Szentgyörgyi és Mátrai urak (Kányai és Kányai) mint üzletárasok folytonzsörtölődtek egymással, sőt előbbi még neje is Boér E. k. a. is folyton unszolván, szakadásra kerül a dolg; mignem mindez azzal végződik, hogy Halmi ur (Ugróczy szerepében), ki az egyik férjnek már szarvakat is rakott, s a másikat is készűl ugyanazon szerencsében részesíteni. Nagyon tanulságos egy kis vigjáték s még a mellett az el nem takart dolgok, mik elmondva lettek — igen alkalmasak voltak, a jelen volt válogatott közönség épülésére. — A hangverseny egyes számaát jól egybeállítottak mondhatjuk. Az 1-ső szám volt Herold, a „Zampa” kitűnő szerzőjének „párbaj” czimű dalművéből egy magándal, énekelve Ruzitskáné asszony hegedűkísérettel mellett, a hangversenyző Brenner Jenny k. a. által. Hogy Ruzitskáné asszony kitűnőleg kísérő mesteri hegedűjátékával a dallamot, sőt vevé át olykor a dallamvezetést, — azt felesleges mondani; Brenner k. a. is, kit ez előtt két évvel hallott a helybeli közönség, midőn Trovatoreban, Ernániban és Lucióban fellépett, megmutatta, hogy ugy hősi ariák, mint coloratur partiek éneklésére hangja még igen alkalmas. — Feltűnt főleg a hangversenyzőnő hangjának bámulatos hajlékonysága, iskolázottsága, midőn a 2-ik számot, az „árny dal” Meyerbeer Dinorahjából éneklé; futamát és trillereit ámulattal hallgató a közönség. A 3-ik számot egy Vieuxtemps a kitűnő hegedű virtuoz által szerzett salon darab képzé, melyben a Ruzitskáné asszony által a hegedű-technikában elért tökélyt lehetett csodálni. Végül a hangversenyzőnő kedveskedett a magyar hallgató közönségnek egy magyar dallal, melyhez ő maga játsza a zongorakísérettel. — A hangversenynek 9¹/₄ órákor vége lett.

Csőtörtőkön jan. 9-én: „A tékozló” tüneményes életkép 3 szakaszban. Irta Raymund Ferd. — E darab ez uttal némi szerepváltoztatással hozott színrre. A pazar Flottvel, Krasznai kezében volt, ki némi gyengeséget nem véve tekintetbe, meglehetősen töltötte be helyét és komoly igyekezetet árult el. — Szilágyi, (Bálint) és Dékány Róza (Katicza) csinosan játszottak és korrekt énekeket nem egyszer tapsolta meg a közönség. — Mátrai (Wolff) és Halmi (Dumont) a dolyfős alattomos komornik, s a természet szépségéért lelkesülő angol jellemzésében helyes felfogást tanusítottak. — Eichner Anna (Christane) mint tündér nem elég tündériesen hajtotta végbe átváltozását „Le rólam földi mez” ezt Boér Emma midőn mondotta gyorsan helyben változott át tündérré s annak az is a rendje, nem pedig mint Eichner Anna k. a. tette, hogy a coulissák mögé ment s pár perczig megakasztotta az előadást. Egyébiránt kisdéd szerepét e hibát leszámítva, meglehetősen betöltö. — Ma a diszlet és rendezése is kiváló gond volt fordítva s a közönségnek a tüneményességben bő része volt. Azur szolgáló szellem Marcell kezében, nem maradt minden hatás nélkül. A zenekar dícséretesen oldotta meg feladatát. Közönség szép számmal.

Nyiltér.

Fogorvosi műterem. A t. cz. közönségnek kedves szolgálatot vélnék tenni, midőn tudatjuk, hogy fogorvos Reiss Nándor bécsi szaktudományi körutjából körünkbe ismét visszaérkezett, fogorvosi műtermet állított fel a monostor-utca 177 számú ház első emeletén, mely által városunkban egy e téren eddig csaknem nélkülözött hiányt pótol. Ajánljuk őt, mint e szakmában különösen képzett embert az illetők szives figyelmébe.

Nyiltér.

Ajánlkozás.

Egy nyugdíjazott katonatiszt, a ki számos évig külföldön tartózkodott, s birja tökéletesen a franczia, angol, magyar és német nyelveket, óhajt egy előkelő családdal jutni, vagy mint nevelő, vagy mint nyelvmester, helyben vagy vidéken. Leveleket elfogad a szerkesztőség K. L. B. betűk alatt.

Felelős szerkesztő Sándor János.

Pályázat.

Kolozsmegyében üresedésbe jött megyei mérnöki állomásra, mely 800 ft. évi fizetés és 400 ft. uti átalány illetőséggel van összekötve, ezennel pályázat nyitlatik.

Ezen állomást megnyerni ohajtók, teljesen felszerelt pályázati folyamodványukat Kolozsmegye alispánjához f. é. **február hó 18-ig** intézhetik.

Kolozsvártt, 1873 év januárus 7-én.

Kolozsmegye alispánjától.

Matskási Pál,

alispán.

Hirdetmény.

A gy.-fehérvári e. f. kir. törvényszék részéről ezennel közhírré tétetik, hogy Izrael Izsáknak Radu Juon elleni 10 ft. o. é. és járuléka iránti keresete folytán ez utóbbinak Bozes községében lefoglalt és becsült fekvősegei u. m. egy 6 vékás szántóföld, egy házastelek és egy kert, összesen 280 ft-ra becsülve, alólirt törvényszéknél hivatalos órában megtekinthető s az árverezéskor felolvasandó árverési feltételek értelmében 1873-ik év **februárius hó 7-ik** napja az első, és 1873-ik évi **március 7-ik** napja a második határidőben, mindég d. e. 10 órakor Bozes község előjáró házánál, az első határnapon becsáron vagy azon felül, a második határnapon pedig becsáron alól is bírói elárverés útján a legtöbbet ígérőnek elfognak adatni.

Ez okon felhivatnak mindazok, kik a fennebb irt fekvők iránt tulajdoni vagy más igényt vélnek érvényesíthetni, hogy igénykereseteiket e hirdetmény közzétételének utolsó napjától számítandó **15 nap** alatt, elsőbségi bejelentvényeiket pedig az árverés kezdetéig ezen törvényszékhez annyi-**val** inkább nyujtsák be, mivel' ellenkező esetben azok a végrehajtási árverés fogamatosi'ását nem gátolván, igénylők egyedül a vételár fölölégére fognak utasíttatni.

A kir. törvényszéknek Gy.-Fehérvártt, 1872 december 2-kán tartott polgári tanács üléséből.

Jeney Gábor,

kiadó.

40 huzásra

évenként

melyek közt

2 főnyeremény	à 300,000 ft.
1 „	à 220,000 ft.
7 „	à 200,000 ft.
1 „	à 150,000 ft.
1 „	à 110,000 ft.

s még nagyszámu 60,000, 50,000, 40,000, 30,000 forintos nyeremény van, játszhatni

A. csoportu

Játéktársulatunkban

egy részletjeggyel 18 résztvevő közt, 25 negyedéves 7 forintos részletfizetéssel.

E kedvelt csoport

minden, az osztrák birodalomban létező állam- és magán kölcsön-sorsjegyet tartalmazza, a melyek tőzsdei árkeleti ára a teljes befizetés után a résztvevők közt elosztatik. A törvényszerű bélyegilleték a részletjegyre egyszersmindenkorra 1 ft. 30 kr. Már az első részlet lefizetése után 7 forintjával, a salm-sorsjegyek január 15-kén, a Clary-sorsjegyek január 30-kán, az 1860-ki és Genois-sorsjegyek február 1-én, a magyar díj- és stanislaui sorsjegyek február 15-én sat. sat. leendő legközelebbi huzására játszik minden résztvevő.

Az 1839-ki fő- Az 1864-ki fő-
nyereményt 1871 nyereményt 1870
september 1-jén, september 1-én.
nálunk nyerték játéktársulatban részletjeggyel.

Az első osztr. Industrial-bank

váltó irodája

ezelőtt

Fürst Ede,

Bécs Istvánér.

Öt hitel-sorsjegyre

két 1864-ki 100 ftos, két 1864-ki 50 forintos sorsjegyre, 1 Salm-, 1 Clary-, 1 Pálffy-, 1 Genois-, 1 Budai-, 1 Windischgrätz-, 1 Waldstein-, 1 Como- és 1 Keglevich-sorsjegyre játszhatni

C. csoportu

játéktársulatunkban

18 résztvevő közt, 25 negyedéves 7 ftos részletfizetéssel. **Már az első 7 ftos negyedéves részlet lefizetése után a Salm-sorsjegyek** január 15-kén, a Clary-sorsjegyek január 30-kán, az 1860-ki és a Genois-sorsjegyek február 1-én, az 1864-ki sorsjegyek mártius 1-én, a Hitel-sorsjegyek ápril 1-n sat. sat. leendő huzásában játszik minden résztvevő

évenként a három milliónál több nyereményre.

Teljes befizetés után a sorsjegyek tőzsdei árfolyam szerint eladatnak s áruk a résztvevők közt egyenlő arányban elosztatik. A törvényszerű bélyegilleték minden részletjegyre egyszersmindenkorra 1 ft. 30 kr. Megrendelések és a további részletfizetések postai utalvány által eszközölhetők. **Nyeremények azonnal kifizetnek.**

Az 1839-ki fő- Az 1864-ki fő-
nyereményt 1871 nyereményt 1870
september 1-én. september 1-én
nálunk nyerték játéktársulatban részletfizetés mellett.

Az osztr. Industrial-bank váltó

irodája

ezelőtt

Fürst Ede,

Bécs, Istvánér.

(Után nyomatot nem díjazunk.)

hitelbank és zálogkölcsöntársulat

elfogad

készpénz betételeket 100 frttól kezdve **pénztárjegyekért**, a melyek után 6% kamatot fizet. E pénztárjegyek értékét Pesten is felvehetni az **angol-magyar banknál**. A kamatok 3 havonként fizetnek.

A bank **kölcsönöket** ad mindennemű értékpapírra, arany- és ezüst tárgyakra s más értékes ingóságokra.

Leszámitól váltókat; vesz értékpapírokat.

Elvállal pénzbehajtásokat váltókra, utalványokra.

Törlesztési kölcsönöket eszközöl 500 frttól kezdve **telek-könyvezett** birtokra 24 1/2 vagy 34 évre; a törlesztés és kamat 8% illetőleg 6 3/4 %-ot tesz.

Egyszersmind jelentjük, hogy az „**első magyar**” általános biztosító társaságfőügynökségének vezetését elvállalván, elfogadunk mindennemű **tűz-, jég- és életbiztosítást.**

az igazgatóság.

84—*

(21)

Egy hosszú öl tűzifa

15 frt.

helyt Kolozsvártt

Siessen mindenki szükségleteit addig beszerezni, mig ezen fatömegből tart.

Keresztesy Pál.

682

2—*

Eskoros rohamokat (Nyavalyatörés)

gyógyít levelezés útján a eskor szakorvossa **dr. O. Killisch, Berlin, Louisenstrasse 45.**

E pillanatban 1000-nél több beteg van kezelése alatt.

661 14—*

GÁMÁN JÁNOS ÖRÖKÖSEI

KÖNYVNYOMDÁJA

Kolozsvártt, főtér báró Bánffy-ház, és központi irodája

KERESZTESY PÁL PAPIR-ÜZLETÉBEN

főtér, Gyulay-ház, felvállal mindennemű

KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT.

Alólirt könyvnyomda tisztelettel tudatja a helybeli és vidéki t. cz. közönséggel, hogy újonanfelszerelt és ízletes betűkkel ellátott nyomdája azon kellemes helyzetben van, hogy mindennemű **nyomdai megrendelést** elfogad, u. m.:

könyvek, bármely hazai nyelven, körözüvények, rovatos iven, árjegyzékek, számlák, falragaszok, név- és meghívójegyek, gyászhirek, baromútlevelek, vásárczédulák stb. stb. a lehető legjutányosabb árak, gyors és pontos szolgálat mellett.

A LEGÚJABB MINTÁJU NÉVJEGYEK 100 DARABJA **1 frt.**

FELVÁLLAL KÖNYVNYOMDAI MUNKÁKAT IS.

HIVATALOS MUNKÁKRA NÉZVE

a nyomda. — miután Keresztesy Pál papir-üzletével és ez viszont a nyomdával egyesült — biztosítékot nyujt arra nézve, hogy a papírok a legelső papir-gyárakból szereztetnek be, és azok a **hivatalos munkákhoz valódi gyári áron** számíttatnak, és a **legsükségesebb mintázatokból kész raktárt tart**, a meglevőket postafordultával, a szokatlan formájukat pedig a legrövidebb idő alatt elkészíti.

Minden megrendelést kérünk egyenesen a nyomdába küldeni, hol a legnagyobb pontosság biztosíttatik.

Gámán János örökösei könyvnyomdája.

45—*